

rom for rus

problemstilling:

Hvordan kan fysiske omgivelser tilrettelegge for en verdig og trygg hverdag for rusmiddelavhengige mennesker?

Se for deg at du ikke har den trygge plattformen vi kaller hjem. Prøv å forestille deg å ikke ha et sted å gå hvor du kan være trygg, mett og varm. Se heller for deg et hjem der du aldri vet hvem som kan komme inn døra til soverommet ditt. Der du bor midlertidig blant fremmede, hvor vold, trusler og tyveri er dagligdags. Se for deg at du føler deg så utrygg "hjemme" at du heller velger å sove ute i Oslo sentrum, i minusgrader.

I "rom for rus" undersøkte jeg hvordan interiørarkitektur kan forbedre midlertidige botilbud for mennesker med alvorlige rusproblemer.

Mange av de tyngste rusmiddelavhengige er bostedsløse. Noen bor på gata, hos venner og bekjente, eller i en midlertidig bolig, det som folk flest kjenner som hospits. I mitt prosjekt ville jeg arbeide med den gruppen mennesker, fordi mange av dem opplever hospitsene så uverdige, utrygge og urolige, at de heller velger å leve på gata. Jeg ønsker i dette prosjektet å vise hva rusmiddelavhengige bør tilbys når det kommer til et av de mest primære behovene et menneske har, nemlig husly.

"rom for rus" handler om hvordan man gjennom interiørarkitektur kan endre rusmiddelavhengige menneskers livskvalitet, selvbilde og atferd i en mer positiv retning.

Boligen er tenkt som et første steg på veien mot et enklere liv. Med begrenset botid og som et lavterskeltilbud, dekkes akutt behov for mat, husly, trygghet og veiledning videre i systemet. Det har plass til færre beboere enn hva de fleste midlertidige boliger har i dag. Det har mindre beboerrom og heller større fellesarealer, som oppmuntrer til samvær og deltagelse. Med inspirasjon fra den enkle, men gode tilværelsen man har på en primitiv hytte skal boligen først og fremst dekke basisbehov og gi beboeren et tryggere og mer verdig hjem. Med inkluderende rom som peisestue, et stort og åpent felleskjøkken og en hage inne, vil jeg skape en varm og trygg atmosfære. Ved å gi sanseintrykk som lukten av hjemmelaget mat som sprer seg i huset, følelsen av treverk, lyden av en kaffetrakter og knitring i peisen, skapes et ekte hjem.

Planløsning

Trygghet kommer fram i interiørarkitekturen gjennom solide interiørkomponenter, sittesituasjoner med ryggdekning, to utveier fra de fleste rom, oversikt og kjente naturlige materialer.

Den gjennomgående materialbruken og åpenheten mellom de ulike sonene skaper helhet.

Variasjon kommer fram i kontrastene mellom små og store rom, ulike takhøyder og kontrasten mellom den svale hagen mot varmen i materialene inne. Ved å skape naturlige og oversiktlige gangsoner uten endekorridorer, gir man personalet en mer effektiv og naturlig måte å gå kontrollrunder på. Første etasje består først og fremst av åpne fellesarealer der stikkord som oversikt, fellesskap og deltagelse står sentralt. Soverommene ligger derimot tilbaketrukket i andre etasje oppunder skråtakene og gir beboerne trygge, skjermede og private rom, der de kan være for seg selv. For å unngå problematikken med blant annet innbrudd og prostitusjon via vinduene, er soverommene trukket inn i bygget, løsrevet fra de eksisterende ytterveggene. Dette grepet skaper også et klart skille mellom nytt og gammelt.

Fasade

Som rammer for interiørarkitekturen tok jeg utgangspunkt i det gamle industribygget i Nedre gate 7. Fasaden har et typisk gammelt industribyggpreg, med mursteinsvegger, buede vinduer og en stor pipe. Det eksisterende bygget skaper en ramme som gir særegne detaljer og kvaliteter til de nye rommene. Historie, sjel, særpreg og patina gjør det til et røft og robust skall der ingen trenger å oppleve at omgivelsene gir dem en følelse av å ikke være bra nok for å gå inn.

Inngang

Inngang er på bakkeplan, og dette gir en lavterskelfølelse i seg selv. Allerede før du går inn, blir du forberedt på hva som venter deg ved at du kan skimte rommene gjennom glassdørene. Inne møtes du av en resepsjon og en innvendig hage. Hagens ro smitter over på den som kommer inn og lager et tydelig skille mellom inngangsparti og den mer private delen av bygget lenger inn. Vindfanget fungerer også som en sluse, så personalet kan ha en viss kontroll på hvem som kommer inn.

Hage

Hagen er det første du møter når du kommer inn. Den er som en pause i resten av 1. etasjes landskap og skaper en sval kontrast til det varme interiøret. Et opplyst tre er midtpunktet, og gjennom dette kan man oppleve årstidene på en poetisk og stilisert måte. Hagen bringer naturen inn i som en del av interiørarkitekturen, en "positiv distraksjon" som gir rom for refleksjon og avspenning. Dagslyset skifter og endrer hagen fra minutt til minutt, og fra dag til dag. Rent funksjonelt har hagen som mål å hindre ansamlinger av mennesker utenfor bygget, og gi en skjermet uteplass for beboerne. Hagen er delvis oppvarmet og tilfører bygget et mer brannsikkert og attraktivt rom å røyke/ruse seg i.

Fellesarealer

Fellesarealene er åpne og oversiktlige for å gi beboerne tryggheten det er å være nær personalet. Dette vil også redusere hærverk og bråk i hele bygget. Man går via fellesarealene i 1. etasje for å komme seg til sitt eget soverom, noe som gjør det mer naturlig å delta i fellesskapet, framfor å isolere seg. Trygghet skapes også gjennom variasjon mellom åpne og mer lukkede soner. Dette er for å unngå konfronterende, innestengte situasjoner og samtidig gi mulighet til å være litt alene, sammen med andre.

Kjøkken

Ernæring er spesielt viktig for denne brukergruppen, og det er derfor viktig å ha gode rammer rundt måltidene. Kjøkkenet er utformet med utgangspunkt i ordene fellesskap og deltagelse. Langbordene gir en samlet følelse. Filtkledd nisjer i veggen gir rom for å sitte mer alene og tilbaketrukket. Kjøkkenet er et fellesskjøkken der beboerne kan delta i, eller observere matlagingen. Det gir også mulighet for å ordne seg enkle ting utenom fellesmåltidene, som for eksempel en kaffe. Mestringsfølelsen man oppnår ved å delta, styrker boevnen og kan være en oppmuntrende faktor og motivasjon til å gjøre endringer i livssituasjonen sin.

Peisestue

Bålet har vært inspirasjonskilde for peisestua. Rommet gir assosiasjoner til hyttetur eller leirbål, og fungerer som en "positiv distraksjon". Her kan man varme seg ved peisen og hvile blikket i flammene, være sammen uten å si noe. Det er et samlingspunkt, et tenkested, et rom for stillhet og et rom for gode samtaler. De rustne halvtransparente veggene står i kontrast til den perfekte sirkelen som definerer rommet, og gir ryggdekning men samtidig oversikt. Peisen gir følelsen av å være i et ekte hjem.

Soverom

Inspirert av trehytter, ligger soverommene tilbaketrukket i 2. etasje. For de fleste betyr trygghet også privatliv, jeg har derfor trukket soverommene opp i 2. etasje og bort fra ytterveggene. Slik unngås den tidligere nevnte problematikken rundt vinduene, samtidig som oversikten bli god. For å formidle at beboeren har et eget lite hjem, ligger rommene forskjøvet i forhold til hverandre for å skape et tydelig skille. Skråveggene følger byggets linjer og forteller samtidig at ikke alt trenger å være "firkantet". Utformingen av soverommene er basert på trygghet og at brukergruppen skal bli behandlet som individer framfor en homogen gruppe. Rommene er tilnærmet like, men små ulikheter gjør romopplevelsene forskjellige. Rusmidler kan forstyrre døgnrytmen, og for at beboerne skal kunne følge natt og dag åpnes deler av taket mot himmelen. Vært rom har sitt eget bad, for å redusere smittefaren som er til stede ved institusjoner med felles baderom. Dette henger også sammen med verdighet, trygghet og privatliv.

Samlet vil disse rommene gi et verdig og trygt hjem for rusmiddelavhengige mennesker. Utformingen vil også kunne spare ressurser i form av personalets tid og oppgradering av de fysiske omgivelsene, noe som gjør det til en mer økonomisk lønnsom løsning på lang sikt.